

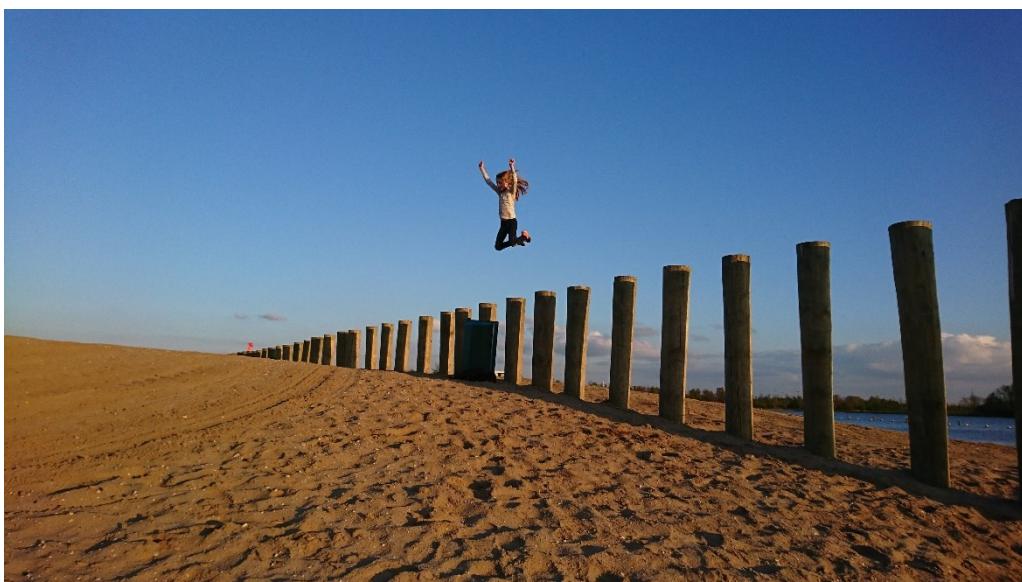

RWS INFORMATIE

Voortgang aanpak bodemverontreiniging met onaanvaardbare risico's 2025

Spoedlocaties, nazorg, waterbodems en gebiedsgericht grondwaterbeheer

Datum	4 maart 2026
Versie	3.0
Status	Definitief

Colofon

Uitgegeven door	Rijkswaterstaat, Directie Water, Verkeer en Leefomgeving, afdeling Bodem en Ondergrond (RWS-WVL-LOBO)
In opdracht van	Directeurenoverleg bodem I&W, IPO, VNG, UvW
Datum	4 maart 2026
Versie	3.0
Status	Definitief

Inhoud

Colofon.....	2
Samenvatting	4
Inleiding	8
1 Monitoring systematiek	10
1.1 <i>Wijze van uitvraag gegevens in 2025.....</i>	<i>10</i>
1.2 <i>Informatie op nationaal niveau.....</i>	<i>11</i>
1.3 <i>Doorkijk naar 2026 en verder.....</i>	<i>11</i>
2 Voortgang in 2025	14
2.1 <i>Aanpak spoedlocaties.....</i>	<i>14</i>
2.1.1 <i>Spoedlocaties waar de sanering nog niet is gestart.....</i>	<i>17</i>
2.1.2 <i>Spoedlocaties waar de sanering in uitvoering is.....</i>	<i>19</i>
2.1.3 <i>Spoedlocaties die zijn afgehandeld.....</i>	<i>22</i>
2.2 <i>Nazorg/IBC.....</i>	<i>23</i>
2.3 <i>Gebiedsgericht grondwaterbeheer.....</i>	<i>24</i>
2.4 <i>C-lijst waterbodems.....</i>	<i>25</i>
2.5 <i>Inventarisatie van kosten voor de aanpak</i>	<i>25</i>
2.5.1 <i>Inventarisatie van verwacht beroep op de SPUK-Bodem in 2026, 2028 en 2030.....</i>	<i>25</i>
2.5.2 <i>Inventarisatie jaarlijkse kosten na 2030.....</i>	<i>27</i>

Samenvatting

Kader

In 2022 zijn bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond 2023-2030 gemaakt tussen het ministerie van I&W, IPO, VNG en UvW. Een belangrijk deel van die afspraken betreft de aanpak van wat in de bestuurlijke afspraken is omschreven als de bekende historische opgave van bodemverontreiniging met onaanvaardbare risico's.

De bevoegde overheden Wet bodembescherming maken in het kader van de bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond voortgang met de aanpak van ernstig verontreinigde locaties (inclusief waterbodems) die vanwege onaanvaardbare risico's met voorrang (spoed) moeten worden gesaneerd en de daarmee samenhangende nazorg en gebiedsgerichte aanpak van het grondwater.

Deze rapportage is gericht op de voortgang van de aanpak van spoedlocaties, nazorg, gebiedsgericht grondwaterbeheer en waterbodems over het jaar 2025.

Monitoring

De informatie over de voortgang van de aanpak van spoedlocaties, nazorg, waterbodems en gebiedsgericht grondwaterbeheer is beschikbaar gesteld door de 41 bevoegde overheden Wet bodembescherming (12 provincies en 29 steden) en de Unie van Waterschappen. De jaarlijkse aanlevering van gegevens verloopt naar tevredenheid via een vastgesteld format. Dat maakt het mogelijk om op een landelijk geaggregeerd niveau informatie over de voortgang te ontsluiten en het doelbereik uit de bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond 2023-2030 vast te stellen.

In 2025 is voor het eerst ook de stand van zaken m.b.t. de inventarisatie en aanpak van PFAS-aandachtlocaties uitgevraagd. Over de opbrengsten van deze PFAS uitvraag wordt apart gerapporteerd.

In 2025 is m.b.t. de kosten van de aanpak overgestapt op het uitvragen van de verwachte aanspraak op middelen vanuit de SPUK-bodem in 2026, 2028 en 2030. Dat heeft goed uitgepakt, de vergelijking met de beschikbare budgetten is daardoor beter te maken en daarmee is ook met meer zekerheid een uitspraak mogelijk over de financiële haalbaarheid van de doelstellingen uit de bestuurlijke afspraken. Aanbevolen wordt om de monitoring gedurende de looptijd van de bestuurlijke afspraken in deze vorm te handhaven, en waar mogelijk gebruik te maken van de gegevens die in het kader van de bodemmonitoringsrichtlijn in een register moeten worden ondergebracht en vanuit dat perspectief ook een bijdrage te leveren aan het ontwerp van dat register

Resultaten

Landelijk zijn in 2025 in totaal 1742 spoedlocaties gerapporteerd. In 2024 betrof dat 1734 spoedlocaties. Er zijn dus 8 aanvullende locaties gerapporteerd, waarvan bij 4 de sanering is gestart en bij 4 de sanering nog moet starten. Het aantal aanvullend gerapporteerde locaties is beperkt en door de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen er in de periode 2026-2030 geen aanvullende spoedlocaties meer bijkomen¹. In totaal is inmiddels 60 % van de spoedlocaties (1046 van de

¹ De Omgevingswet heeft geen instrumentarium voor spoedlocaties, wel is voorzien in het instrumentarium voor de toevalsvondst. De aanvullende locaties in 2025 betreffen locaties die op grond van het overgangsrecht zijn beschikt als spoedlocatie.

1742) afgehandeld (al dan niet met nazorg). Bij de overige locaties is de sanering in uitvoering (578 locaties, 33%) of moet de sanering nog starten (118 locaties, 7 %). In de periode tussen de uitvraag in 2024 en 2025 is de sanering op 26 locaties (22 bestaande en 4 nieuwe) aangevangen en op 38 locaties afgehandeld.

Nadere analyse van de 118 spoedlocaties waarbij de sanering nog niet is gestart laat zien dat op veel locaties (71) de sanering volgens prognose in 2026 zal aanvangen. Bij elke locatie zijn er specifieke omstandigheden waarom er nog niet is gestart met de sanering. Soms is het een kwestie van tijd, maar het gaat ook om weerbarstige projecten die veel inspanning vragen om in uitvoering te krijgen.

Voor de 578 spoedlocaties die in uitvoering zijn geldt dat de aanpak vergevorderd is omdat voor vrijwel alle locaties waar een bronaanpak is voorzien, de bronaanpak al is afgerond of in uitvoering is. Tevens is op vrijwel alle locaties ook de pluimaanpak in uitvoering. Voor het grootste deel van de locaties bestaat dat uit monitoring van de ontwikkeling van de grondwaterkwaliteit.

De realisatie van de voortgang in 2025 blijft achter bij de prognose die in 2024 is gedaan. Dat geldt zowel voor de afname van nog niet gestarte locaties (realisatie 118, prognose 87) als voor de toename van afgehandelde locaties (realisatie 1046, prognose 1199). De laatste loodjes wegen zwaar. Op basis van de resultaten kan worden geconcludeerd dat de voortgang ten opzichte van voorgaande jaren en prognoses enigszins vertraagt. De oorzaak is enerzijds het feit dat het bij de laatste locaties bovengemiddeld vaak gaat over zeer complexe gevallen in juridisch/technisch/financiële zin en anderzijds in organisatorische aspecten, bijvoorbeeld de inzet op inwerkingtreding omgevingswet of het PFAS-dossier, waardoor afronding van locaties in formele zin vertraagt. Tegelijkertijd zijn vrijwel alle spoedlocaties die in uitvoering zijn in een vergevorderd stadium van aanpak, hetgeen vanuit een perspectief van beheersing van risico's uiteraard getuigt van een goede voortgang. Een punt van zorg daarbij is van personele aard. De aanpak van spoedlocaties is een dossier in afbouw en uittredende medewerkers met dossier- en ervaringskennis zijn moeilijk vervangbaar. Tegelijkertijd is het juist voor de laatste lastige locaties nodig om inzet te blijven plegen op het in uitvoering krijgen van deze saneringen en daarnaast kennis, ervaring en capaciteit te houden voor het administratief afronden van saneringen, ook met het oog op het beperken van het aantal situaties waarop het overgangsrecht van de Wbb betrekking heeft².

Aanbevolen wordt daarom aan de bevoegde overheden om 'oog op de bal' te houden en kennis en ervaring waar mogelijk te behouden. Een mogelijkheid daartoe kan zijn om het afbouwende dossier spoedlocaties organisatorisch te combineren met andere dossiers die deels in opbouw zijn zoals de inventarisatie en aanpak van PFAS-aandachtlocaties, het beheer van resterende grondwaterverontreinigingen, het vormgeven van toekomstbestendige nazorg en de implementatie van de bodemonitoringsrichtlijn. Uiteraard zijn ook andere combinaties denkbaar waarmee de aandacht voor afronding van de spoedopgave kan worden verbonden. De streefdoelen van de bestuurlijke afspraken (huidige prognose 76% van de locaties afgerond in 2027, doelstelling 80%) komen daarmee nog niet in de knel, maar het is wel zaak om saneringen die zijn afgerond ook administratief af te handelen zodat het streefdoel van 80% in 2027 in zicht blijft.

² Ingeval van achterblijven restverontreiniging blijft Wbb van toepassing op de restverontreiniging.

De bevoegde overheden hebben gezamenlijk 263 locaties (betreft zowel spoedlocaties als andere gesaneerde locaties) in beheer waarbij sprake is van actieve nazorg. Aangezien nazorg ook na 2030 aan de orde zal zijn wordt aanbevolen hiervoor aandacht te hebben bij het maken van bestuurlijke afspraken voor de periode na 2030.

Er zijn in totaal 25 gebieden in Nederland waar sprake is van een gebiedsgericht grondwaterbeheer, waarbinnen de grondwaterverontreiniging veroorzaakt door in totaal 198 spoedlocaties en 178 niet-spoedlocaties wordt beheerd. De gebiedsplannen moeten in het kader van de Omgevingswet binnen 4 jaar worden omgezet in een onverplicht programma onder de Ow. Aanbevolen wordt om via de kennisinfrastructuur ervaringen tussen gebiedsbeheerders uit te wisselen over de omzetting van het gebiedsplan naar een onverplicht programma onder de Ow.

In 2025 zijn 3 waterbodemplacaties gesaneerd die op grond van overgangsrechtelijke bepalingen uit de Wbb ingevolge de Waterwet moeten worden aangepakt. Er refteren nog 4 locaties die als een cluster ter hand worden genomen. De voorbereidingen daarvoor zijn in gang en de verwachting is dat die saneringen voor 2030 kunnen worden afgerond.

Door de goede voortgang van de aanpak van de spoedlocaties, waterbodems, GGB en nazorg en de focus daarop in deze voortgangsrapportage kan het beeld ontstaan dat de bodemverontreinigingsproblematiek vrijwel is opgelost. Helaas is de werkelijkheid dat er naast deze opgave ook nieuwe bronlocaties (PFAS³) en diffuse verontreiniging met opkomende stoffen (o.a. gewasbeschermingsmiddelen, microplastics, PFAS) aan de orde zijn. Ook vraagt het beheer van na sanering achtergebleven restverontreinigingen (nazorg, afgedekte voormalige stortplaatsen), sanering van niet-spoedeisende locaties bij herontwikkeling en beheer van resterende grondwaterverontreinigingen aandacht van de samenwerkende overheden in het bodembeheer. Aanbevolen wordt aan de bevoegde overheden om het ambtelijk apparaat op peil te houden voor deze opgaven en aan de gezamenlijke overheden om voor het bodembeheer ook afspraken voor te bereiden voor de periode na 2030.

Kosteninventarisatie en bestuurlijke afspraken 2023-2030

Aan de overheden is in 2025 gevraagd om voor de jaren dat de SPUK-regeling open staat voor inschrijving (2026, 2028 en 2030) aan te geven welk beroep naar verwachting wordt gedaan op deze middelen. Door dat beroep te vergelijken met de voor de SPUK-regeling via de bestuurlijke afspraken beschikbaar gestelde budgetten, kan de financiële haalbaarheid van de aanpak van de vangnetlocaties met onaanvaardbare risico's worden beoordeeld.

Voor het onderwerp van deze rapportage zijn de budgetten uit de SPUK-bodem die in 2026 als uitgavenplafond zijn vastgesteld voor de historische bekende opgave (30 M euro) en oude afspraken (15 M euro) relevant. Voorts is relevant dat indien er op een andere budgetpost (totaal 64 M euro) sprake is van onder-uitputting, het resterende bedrag wordt toegekend aan posten waar sprake is van over inschrijving op het budget waarbij toekenning in eerste instantie plaats vindt aan de historische bekende opgave en oude afspraken.

Op basis van de opgave van de overheden is de verwachting dat er in 2026 voor 38,5 Miljoen euro aan aanvragen zal worden gedaan in het kader van de SPUK-Bodem voor spoedlocaties, gebiedsgericht grondwaterbeheer, nazorg en waterbodems. De verwachting voor 2028 (17,9 M euro) en 2030 (3,0 M euro) is

³ Over de inventarisatie en aanpak van PFAS aandachtlocaties wordt separaat gerapporteerd.

voor deze onderwerpen substantieel lager hetgeen gezien de afbouw van de opgave logisch is.

De beschikbare middelen via de SPUK-Bodem in 2026 sluiten daarmee goed aan op de verwachte aanspraak op de middelen zoals in deze uitvraag aangegeven door de bevoegde overheden, daarmee is de conclusie gerechtvaardigd dat de aanpak van de vangnetlocaties met onaanvaardbare risico's inclusief het gebiedsgerichte grondwaterbeheer en de nazorg die daarmee samenhangt in financiële zin haalbaar is⁴.

Kosten voor beheer van verontreinigingen zullen ook na 2030 aan de orde zijn. In het kader van de monitoring is voor de derde maal een beeld opgehaald van jaarlijks terugkerende kosten die overheden na 2030 moeten maken voor langlopende saneringen, nazorg en gebiedsgericht grondwaterbeheer⁵. Op basis van de inventarisatie worden de jaarlijkse kosten voor genoemde onderwerpen voor de gezamenlijke overheden op 8,0 miljoen euro per jaar geschat. Deze kosten zullen naarmate 2030 dichterbij komt steeds beter inzichtelijk worden. Aanbevolen wordt om het beeld de komende jaren scherper te maken door de inventarisatie jaarlijks te herhalen en interbestuurlijke afspraken voor te bereiden voor de periode na 2030.

Doorkijk voorbij 2030

Hoewel de spoedlocaties goeddeels zullen zijn afgerond in 2030 ligt er nog een samenhangende opgave op het terrein van bodemverontreiniging. Dit gaat over het beheer van voormalige stortplaatsen, nazorglocaties, voortzetting van gebiedsgericht grondwaterbeheer, aanpak van bodemverontreiniging bij herontwikkeling, beheer van resterende grondwaterverontreinigingen, opkomende stoffen zoals microplastics, de aanpak van PFAS-aandachtlocaties en zorg voor bodemverontreiniging op complexe industriële terreinen alsmede de implementatie van de bodemmonitoringsrichtlijn.

De opgave voor het beheren en saneren van verontreinigingen wordt in het kader van de zorg voor de fysieke leefomgeving in samenhang met andere opgaven opgepakt. Andere opgaven voor de zorg voor de fysieke leefomgeving zijn bijvoorbeeld: gezonde bodems, bevorderen van bodemdiensten, woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie. Aanbevolen wordt om (zowel voor als na 2030) in een programma 'omgevingskwaliteit' aan geprioriteerde aanpak van verontreinigde locaties, gestage verbetering van bodem en waterkwaliteit en doelen in termen van de levering van bodemdiensten te werken. Bestuurlijke afspraken na 2030 zouden dan op basis van gemeenschappelijk geformuleerde doelen die met deze programma's worden nagestreefd bijvoorbeeld in het jaar 2040 onder meer betrekking kunnen hebben op facilitering en eventuele financiële ondersteuning van dergelijke programma's.

⁴ In het kader van het vaststellen van het uitkeringsplafond van de SPUK-bodem is een inventarisatie gedaan naar het verwachte beroep op de SPUK-bodem. De uitkeringsplafonds van de verschillende onderdelen van de SPUK-Bodem zijn daarop aangepast, zie [Staatscourant 2025, 40305 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)

⁵ Nieuwe opgaven die zich aandienen, bijvoorbeeld als uitkomst van de inventarisatie van verontreiniging met PFAS of andere opkomende stoffen zijn hier niet in betrokken.

Inleiding

De monitoring van de voortgang van de aanpak van bodemverontreinigingen met onaanvaardbare risico's en daarmee samenhangende nazorg en gebiedsgerichte aanpak van het grondwater in 2025 wordt in opdracht van het Directeurenoverleg bodem (DO-Bodem) uitgevoerd door RWS-WVL-LOBO met ondersteuning van RIVM en adviesbureau TAUW.

De bevoegde overheden Wet bodembescherming (Wbb, 12 provincies en 29 grotere steden) hebben in de periode 2009-2020 door middel van bestuurlijke afspraken vastgelegd in 2 convenanten⁶ gewerkt aan de inventarisatie en aanpak van ernstig verontreinigde locaties die vanwege onaanvaardbare risico's met voorrang (spoed) moeten worden gesaneerd en de daarmee samenhangende nazorg en gebiedsgerichte aanpak van het grondwater⁷.

Inmiddels zijn voor dezelfde onderwerpen nieuwe bestuurlijke afspraken voor de bodem en ondergrond gemaakt voor de periode 2023-2030⁸. Voor de jaren 2021 en 2022 zijn - in afwachting van het maken van nadere bestuurlijke afspraken tussen het Rijk, IPO, VNG en de UvW – tussentijdse afspraken gemaakt voor het beschikbaar stellen van middelen via de Decentralisatie Uitkering Bodem (DU-bodem, voor het jaar 2021) en de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022⁹ (SPUK 2022, voor het jaar 2022) voor de voortzetting van de aanpak van spoedlocaties, nazorg, gebiedsgericht grondwaterbeheer en waterbodems. Voor het jaar 2023 is een met 2022 vergelijkbare tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023¹⁰ uitgebracht (SPUK 2023). In 2024 is de meerjarige SPUK-regeling bodem voor de periode 2024-2030¹¹ gepubliceerd (SPUK 2024-2030). Het betreft telkens het op aanvraag beschikbaar stellen van middelen aan de bevoegde overheden voor de voortzetting van de ingeslagen aanpak van de opgave die voor deze onderwerpen resteert na afloop (31-12-2020) van het Convenant Bodem en ondergrond. Deze rapportage is gericht op de voortgang van de aanpak van spoedlocaties, nazorg, gebiedsgericht grondwaterbeheer en waterbodems over het jaar 2025.

Middels de tijdelijke regelingen specifieke uitkeringen bodem (SPUK 2021, SPUK 2022, SPUK 2023, SPUK 2024-2030) zijn ook uitkeringen voor andere bodem gerelateerde onderwerpen verstrekt aan de bevoegde overheden Wbb en bevoegde overheden Ow (sinds SPUK 2024-2030). Deze andere onderwerpen en de inzet van de daarvoor verstrekte SPUK-middelen maakt geen onderdeel uit van de monitoring

⁶ Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties 2009-2015 en Convenant Bodem en ondergrond 2016-2020.

⁷ Heel specifiek gaat het hier om de afspraken die in het Convenant Bodem en ondergrond 2016-2020 waren vastgelegd in de artikelen 4, 5, 6 en 9.

⁸ Zie bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond, onder afspraak 2 de vervolgaanpak herstelmaatregelen bodem, de afspraken rond de afronding van de bekende (spoed)opgaven, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/21/bestuurlijke-afspraken-bodem-en-ondergrond-en-verdeling-bodemsaneringsmiddelen>

⁹ Regeling van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, van 26 april 2022, nr. IENW/BSK-2022/76068, houdende de vaststelling van tijdelijke regels voor het verlenen van een specifieke uitkering voor bodemopgaven voor het jaar 2022 (Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022)

¹⁰ Regeling van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, van 10 april 2023, nr. IENW/BSK-2023/86430, houdende de vaststelling van tijdelijke regels voor het verlenen van een specifieke uitkering voor bodemopgaven voor het jaar 2023 (Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023)

¹¹ Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, van 2 mei 2024, nr. IENW/BSK-2024/133084, houdende vaststelling van de tijdelijke regels inzake uitkeringen voor bodemsaneringen voor de periode 2024 tot en met 2030 (Tijdelijke regeling uitkering bodem 2024-2030)

in 2025. Naast de reeds langjarig uitgevoerde monitoring van de voortgang van de aanpak van spoedlocaties, is in 2025 ook aan de bevoegde overheden gevraagd informatie aan te leveren over de inventarisatie en aanpak van PFAS-aandachtlocaties. Deze opbrengst van de uitvraag m.b.t. PFAS-aandachtlocaties is in een apart rapport opgenomen.

Deze rapportage is gebaseerd op de volgende gegevens die zijn aangeleverd door de bevoegde overheden Wet bodembescherming (provincies en 29 grote gemeenten):

- Gegevens over de voortgang van de aanpak van spoedlocaties die als zodanig zijn beschikt. Het gaat om locaties die in 2015 bij aanvang van het Convenant Bodem en ondergrond bekend waren aangevuld met locaties die in de periode 2015-2025 zijn beschikt als ernstig en spoedeisend.;
- Gegevens over het aantal “actieve” nazorglocaties¹²
- Gegevens over het aantal vastgestelde gebiedsgerichte aanpakken van verontreinigde grondwater (Gebiedsgericht grondwater beheer);
- Gegevens afkomstig van het project aanpak verontreinigde waterbodems c-locaties
- Gegevens over de overheidskosten in de periode 2025-2030 voor bovengenoemde onderwerpen
- Gegevens over de jaarlijkse verwachte overheidskosten in de periode na 2030 voor bovengenoemde onderwerpen
- Toegekende middelen in het kader van de SPUK 2024-2030

Deze rapportage is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de monitoringssystematiek en worden aanbevelingen gedaan voor verdere voortzetting van de monitoring in de periode 2026-2030. In hoofdstuk 2 worden de resultaten van deze monitoring per onderwerp geschetst waarbij op basis van die resultaten per onderwerp aanbevelingen zijn geformuleerd. De samenvatting van deze rapportage bevat de bundeling van de belangrijkste aanbevelingen die in het rapport zijn opgenomen.

¹² In het geval van actieve nazorg dien je periodiek een nazorg- of monitoringsrapportage op te stellen op basis van een nazorg- of monitoringsplan. Bij passieve nazorg is er alleen sprake van gebruiksbeperkingen of registratie van restverontreiniging.

1 Monitoring systematiek

1.1 Wijze van uitvraag gegevens in 2025

De informatie over de voortgang van de aanpak van spoedlocaties, nazorg en gebiedsgericht grondwaterbeheer is beschikbaar bij 41 bevoegde overheden Wet bodembescherming (12 provincies en 29 steden). Zij leveren jaarlijks voor de monitoring informatie aan. De Unie van Waterschappen levert jaarlijks gegevens aan over de aanpak van waterbodems die nog ingevolge het overgangsrecht van de Wbb op grond van de Waterwet moeten worden aangepakt (zogenaamde c-lijst locaties).

Voor de monitoring van de voortgang van de aanpak van spoedlocaties, nazorg, waterbodems en gebiedsgericht grondwaterbeheer, binnen het kader van het Convenant Bodem en ondergrond, is in 2016 gestart met een vast invulformat waarin de bevoegde overheden voor elke spoedlocatie informatie aanleveren, en ook informatie over de opgave op gebied van gebiedsgericht grondwaterbeheer en nazorg. In 2017, 2018, 2019 en 2020 is dat format vrijwel gelijk gebleven en slechts op enkele details doorontwikkeld.

Hoewel het Convenant Bodem en ondergrond is afgelopen, is voor de monitoring van de voortgang van de opgave voor de jaren 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025 de doorontwikkelde systematiek en het format van het Convenant Bodem en ondergrond (her)gebruikt.

In het invulformat staat de voortgang van de aanpak van de spoedlocaties centraal. Ook in 2025 is voor de monitor aan de 41 bevoegde overheden gevraagd om mutaties door te geven in de gegevens die zij in 2024 hebben aangeleverd en de lijst aan te vullen met locaties die in 2025 zijn toegevoegd. Het format voor de uitvraag vraagt per locatie gericht naar de status van een locatie op dezelfde manier waarop in dit verslag wordt gerapporteerd. De monitoring is gebaseerd op de 41 lijsten van de verschillende bevoegde overheden.

Dit jaar zijn twee wijzigingen doorgevoerd in de uitvraag aan de bevoegde overheden:

- De overheidskosten benodigd voor de aanpak van locaties ingeval de eigenaar of veroorzaker niet aanspreekbaar of draagkrachtig is (vangnet-locaties) zijn in voorgaande jaren uitgevraagd als 'nog te maken kosten' of 'kosten waarvoor nog geen middelen zijn verstrekt'. Dit jaar is meer concreet gevraagd wat de verwachte omvang van de aanvraag voor de SPUK-bodem in de jaren 2026, 2028 of 2030 is. Door deze meer gerichte informatie kan beter de vergelijking worden gemaakt tussen de behoefte aan financiële ondersteuning en de allocatie van middelen via de SPUK-bodem. Immers de allocatie van financiële middelen via de SPUK-bodem is voor de vangnet-locaties een belangrijke randvoorwaarde voor voortgang in de aanpak.
- De uitvraag is aangevuld met informatie over de inventarisatie en aanpak van PFAS-aandachtlocaties. De opbrengst van die uitvraag is in een separate rapportage opgenomen.

In voorgaande jaren is geconstateerd dat het format van de monitoring voldoet en dat er weinig noodzaak is om dat format aan te passen, ook met het oog op vergelijkbaarheid van de gegevens met voorgaande jaren.

Net als in voorgaande jaren is geïnvesteerd in de communicatie naar de 41 verschillende overheden over de wijze waarop datavelden moeten worden geïnterpreteerd. Dat is gedaan via afstemming met vertegenwoordigers van de decentrale overheden in 2 digitale voorlichtingsbijeenkomsten, een handleiding bij het invullen van het format, een helpdesk en door 1 op 1 feedback te geven op de ingevulde formats in concept.

De monitoringsronde 2025 is soepel verlopen. De bevoegde overheden zijn duidelijk gewend aan de wijze en format van uitvraag.

1.2 Informatie op nationaal niveau

De informatie van de 41 bevoegde overheden over de spoedlocaties, nazorg, waterbodems en gebiedsgericht grondwaterbeheer wordt in deze monitoringsrapportage samengebracht op een nationaal schaalniveau, zonder dat de gegevens herleidbaar zijn naar een individuele overheid of een individuele locatie.

Dat heeft als nadeel dat de behoefte om meer gedetailleerde locatieafhankelijke informatie te krijgen niet uit deze rapportage is te verkrijgen. Evenwel is bewust en in overleg met de 41 bevoegde overheden gekozen voor dit aggregatieniveau. Dat heeft met twee zaken te maken. De bevoegdheid voor deze verontreinigde locaties is op grond van de Wet bodembescherming (Wbb) en Omgevingswet (Ow) op decentraal niveau belegd en de monitoring is een momentopname. Voor de communicatie over de voortgang van individuele locaties is het belangrijk dat bestuurders van de decentrale overheden zelf daarvoor de regie houden en daarvoor ook kunnen putten uit de meest actuele gegevens. Tussen de decentrale overheden en RWS-WVL-LOBO is in het kader van deze monitoring afgesproken dat als er inderdaad behoefte is aan meer gedetailleerde onderliggende gegevens dat geïnteresseerden worden doorverwezen naar de individuele bevoegde overheden.

1.3 Doorkijk naar 2026 en verder

In 2025 heeft, net als in eerdere jaren, in het kader van de aanpak van bodemverontreinigingen met onaanvaardbare risico's een gesprek plaats gevonden met elk van de 41 bevoegde overheden. Deze gesprekken en de jaarlijkse monitoring geven niet alleen inzicht in de voortgang op deze maatschappelijke opgave, maar geven ook invulling aan de bestuurlijke wens om het beleid en de uitvoering beter op elkaar te laten aansluiten.

Door samen te monitoren en daarover in gesprek te gaan ontstaat een gedeeld beeld van de voortgang en is er een signalering van mogelijke obstakels die de voortgang in de weg staan. Op die manier draagt de monitoring samen met het agenderen en aanpakken van die obstakels bij aan het bereiken van de doelen van deze opgave.

De opbrengst van deze gesprekken wordt separaat van deze rapportage middels een verslag met de rode draden uit de gesprekken voorgelegd aan het Directeurenoverleg bodem.

Voor de periode 2023 t/m 2030 zijn door de gezamenlijke overheden afspraken gemaakt over de aanpak van spoedlocaties, nazorg, waterbodems en gebiedsgericht

grondwaterbeheer¹³. Daarbij is afgesproken dat de voortgang daarvan interbestuurlijk wordt gemonitord. Voor die monitoring van de afspraken op het gebied van de spoedlocaties, nazorg, gebiedsgericht grondwaterbeheer en waterbodems kan voor een groot deel worden voortgeborduurd op de bestaande langjarige monitoringssystematiek. In de bestuurlijke afspraken zijn concrete doelen¹⁴ geformuleerd die met behulp van de monitoringsgegevens kunnen worden gevolgd. Voor de haalbaarheid van de afronding van de spoedlocaties en waterbodems en de voortgang van het gebiedsgerichte grondwaterbeheer en de nazorg zijn in een aantal gevallen overheidsmiddelen nodig die door I&W aan de bevoegde overheden beschikbaar worden gesteld in het kader van de bestuurlijke afspraken. Het zicht op de benodigde en nog tot en met 2030 beschikbare overheidsmiddelen is een van de indicatoren die zicht geeft op de haalbaarheid van de geformuleerde doelen bij de bestuurlijke afspraken. Aanbevolen wordt om de monitoring van de aanpak van spoedlocaties, nazorg, waterbodems en gebiedsgericht grondwaterbeheer grotendeels op de huidige wijze voort te zetten tot 2030. In 2026 wordt geadviseerd om bij de uitvraag rond nazorglocaties per bevoegde overheid meer expliciet te vragen naar de mate waarin de risicovolle locaties in hun beheergebied in beeld zijn en inhoudelijk, financieel en organisatorisch voor de toekomst zijn geborgd. Voor de inventarisatie van de benodigde middelen voor deze opgave wordt aanbevolen om de daadwerkelijke aanvragen voor SPUK-middelen in 2026 (aanvraag per februari 2026) te vergelijken met de beschikbare middelen voor die periode. Deze feitelijke informatie kan dan ook worden vergeleken met de opgave die in deze uitvraag is gedaan. De daaruit te trekken conclusies kunnen dan mee worden genomen in enerzijds de uitvraag voor de monitoring in 2026 en verder en anderzijds in de bepaling van de uitkeringsplafonds in de SPUK-bodem in 2028 en 2030.

Via de SPUK-regeling bodem 2021, 2022, 2023 en 2024-2030 en enkele andere uitkeringen worden naast middelen voor de aanpak van spoedlocaties, waterbodems, nazorg en gebiedsgericht grondwaterbeheer tevens middelen beschikbaar gesteld aan de bevoegde overheden (ingeval van vangnetlocaties) voor andere onderwerpen, het betreft onderzoek en aanpak van bodemverontreiniging met o.a. PFAS, diffuus lood, asbest en verontreiniging die veroorzaakt is door de lozing van aan drugsproductie¹⁵ te relateren stoffen.. Het is mogelijk dat in de toekomst ook niet-historische verontreinigingen voor rekening van de bevoegde overheden¹⁶ zullen moeten worden gesaneerd. SPUK-middelen moeten binnen een bepaalde periode¹⁷ worden besteed en verantwoording daarover wordt door de bevoegde overheden afgelegd aan het ministerie van I&W.

¹³ Dit wordt ook wel de bekende opgave genoemd. Naast deze onderwerpen zijn ook afspraken gemaakt over buitenproportionele opgaven (o.a. diffuus lood, PFAS), apparaatskostenvergoeding, governance en kennisontwikkeling en doorwerking.

¹⁴ Zoveel mogelijk afronding voor 2030 van de bekende opgave. Voor de spoedlocaties is aangegeven dat alle locaties moeten zijn gestart uiterlijk 4 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet en is als streefdoel geformuleerd dat 80% van de locaties in 2027 is afgehandeld (nu 58%). De monitoringsgegevens over het jaar 2022 kunnen daarbij als nulmeting worden gebruikt.

¹⁵ In 2021, 2022 en 2023 zijn (incidentele) SPUK-middelen toegekend t.b.v. sanering als gevolg van drugsdumpingen. De SPUK 2024-2030 kent onder de categorie buitenproportionele opgave B ook andere verontreinigende stoffen waaronder ook druggerelateerde stoffen, maar diezelfde SPUK 2024-2030 kent een brede afwijzingsgrond indien er een andere mogelijkheid bestaat voor subsidie vanuit het Rijk, hetgeen voor druggerelateerde stoffen het geval is (regeling van het ministerie van J&V en IPO). In 2025 is decentralisatie uitkering verstrekt voor enkele maatwerkoplossingen voor grootschalige bodemschade met aan drugsproductie gerelateerde stoffen

¹⁶ Na inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen nieuwe verontreinigingen die na inwerkingtreding Ow zijn veroorzaakt als vangnetlocaties voor rekening van (kleinere) gemeenten komen die dan bevoegd gezag zijn. De verwachting is dat het om een beperkt aantal situaties zal gaan omdat meestal de veroorzaker of eigenaar aanspreekbaar is bij dergelijke recent veroorzaakte verontreinigingen.

¹⁷ In de betreffende SPUK-regeling zijn de termijnen opgenomen.

Op 16 december 2025 is de Europese bodemmonitoringsrichtlijn van kracht geworden. In de bodemmonitoringsrichtlijn is in hoofdstuk IV, artikelen 13 t/m 17 aandacht voor (potentieel) verontreinigde bodems. Artikel 17 van de bodemmonitoringsrichtlijn verplicht de lidstaten om een register van (potentieel) verontreinigde locaties aan te leggen en daarin de voortgang van onderzoek, beheer en aanpak op te nemen. Eind december 2025 is een startbijeenkomst georganiseerd voor de implementatie van de richtlijn. In 2026 zal in dat kader in een apart spoor worden gewerkt aan de implementatie op het gebied van onderzoek, beheer en aanpak en registratie van locaties met (potentiële) bodemverontreiniging. Eind 2029 moet het register van (potentieel)verontreinigde locaties operationeel zijn. Aanbevolen wordt om te verkennen of het mogelijk is om dat register zodanig vorm te geven dat hieruit ook de informatie ten behoeve van landelijke monitoring is te halen, zodat er op termijn geen separate monitoring uitvraag nodig is, maar geput kan worden uit de informatie in het register en vanuit dat perspectief ook een bijdrage te leveren aan het ontwerp van dat register.

2 Voortgang in 2025

2.1 Aanpak spoedlocaties

De voortgang aanpak van locaties die ernstig verontreinigd zijn en vanwege onaanvaardbare risico's met spoed moeten worden gesaneerd (hierna spoedlocaties) wordt gevolgd door van alle locaties die als zodanig zijn beschikt de fase van aanpak te registreren. Er is daarbij een onderscheid in locaties die nog niet in uitvoering zijn, locaties waarbij de sanering is gestart en locaties die zijn afgerond. **De voortgang wordt gemeten in het aantal locaties dat in uitvoering is gebracht en het aantal locaties dat is afgerond.**

Voor het duiden van die voortgang is de kennis dat niet elke locatie evenveel inspanning vraagt om in uitvoering te brengen of af te ronden niet te negeren. Elke locatie is uniek, er zijn forse verschillen tussen locaties op het punt van het al dan niet kunnen aanzetten van de veroorzaker/eigenaar tot saneren, het gebruik van de locatie, de ontwikkelingspotentie van een locatie, de aard en omvang van de verontreinigingen, de complexiteit van de uitvoering en de kosten van aanpak. Aanbevolen wordt om bovenstaande notie telkens te betrekken bij het duiden van de gepresenteerde voortgang in de aanpak in dit rapport.

In eerdere jaarrapportages werd een onderscheid gemaakt in spoedlocaties die in 2015 beschikt waren en spoedlocaties die in de jaren daarna zijn beschikt. Dat onderscheid had te maken met het feit dat ten tijde van het sluiten van het Convenant Bodem en ondergrond logischerwijze nog geen zicht was op de later ontdekte en beschikte spoedlocaties. In de periode 2010-2015 zijn alle mogelijk verontreinigde locaties in kaart gebracht. Per locatie is vastgesteld of er sprake is van ernstige verontreiniging en of er sprake is van onaanvaardbare risico's. Helaas is het natuurlijk zo dat niet iedere verontreinigde locatie op basis van archiefgegevens en andere bekende informatie in die inventarisatie boven water is gekomen. Hierdoor blijven in beperkte mate locaties bestaan die bij een ontwikkeling en daarbij behorend bodemonderzoek aan het licht komen. Daardoor zijn er ieder jaar na 2015 enkele locaties toegevoegd aan de lijst met spoedlocaties. Locaties die na inwerkingtreding van de Omgevingswet (Ow) worden ontdekt en waarbij sprake is van onaanvaardbare risico's worden niet meer als spoedlocatie onder het regime van de Wet bodembescherming (Wbb) gekenmerkt maar als toevalsvondst onder de Ow.

In deze rapportage wordt de voortgang van de aanpak van spoedlocaties gebaseerd op het verschil tussen de opgave die door de overheden in 2025 en 2024 is gedaan. Voor zowel 2024 als 2025 wordt daarbij uitgegaan van de lijst met spoedlocaties die in 2015 bij aanvang van het Convenant Bodem en ondergrond bekend waren aangevuld met locaties die in de periode 2016-2025 zijn beschikt.

In de door de bevoegde overheden aangeleverde data uit 2024 zijn in totaal 1734 locaties opgenomen. In 2025 betreft dat 1742 spoedlocaties (8 aanvullende locaties op basis van overgangsrecht beschikt in het tijdvak juli 2024 – oktober 2025, zijnde tijdvak tussen versturen verzoek tot aanlevering gegeven in 2024 en aanlevering gegevens in 2025). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de Wet bodembescherming (Wbb) ingetrokken, waardoor het afgeven van beschikking ernst en spoed in het kader van de Wbb niet meer mogelijk is. Dat betekent dat de lijst met spoedlocaties gefixeerd is op een aantal van 1742. Op grond van het overgangsrecht blijft de Wbb van toepassing op deze locaties.

De voortgang van deze locaties is weergegeven in de tabellen 1, 2 en 3 en figuur 1. De gegevens moeten elk jaar aangeleverd worden op 1 oktober. De bevoegde overheden hanteren merendeels 1 juli als peildatum, enkelen gebruiken een peildatum dicht bij de uiterste aanleverdatum (1 oktober).

Tabel 1: Voortgang aanpak spoedlocaties periode 2015-2025, lijst 2015 (in 2015 bekende spoedlocaties) en alle bekende spoedlocaties¹⁸.

Jaar	Sanering nog niet gestart		Sanering in uitvoering		Afgehandeld		Totaal	
	lijst 2015	alle	lijst 2015	alle	lijst 2015	Alle	lijst 2015	Alle
2015	591	591	792	792	0	0	1383	1383
2016	426	466	745	771	212	218	1383	1455
2017	310	412	676	712	397	412	1383	1536
2018	210	308	700	751	473	515	1383	1574
2019	172	239	671	742	540	612	1383	1593
2020	150	215	598	668	635	741	1383	1624
2021	131	183	557	639	695	821	1383	1643
2022	96	153	546	636	741	885	1383	1674
2023	70	151	520	606	793	957	1383	1714
2024	57	136	492	590	834	1008	1383	1734
2025	51	118	475	578	857	1046	1383	1742

Voor de herleidbaarheid van de gegevens naar eerdere monitoringsrapporten¹⁹ is tabel 1 opgenomen. De tabel geeft voor de periode 2015-2025 aan wat het verschil is in de fase van aanpak van locaties tussen de lijst van locaties die in 2015 bekend waren (lijst 2015 met 1383 locaties) en de lijst van alle locaties die in 2015 bekend waren tezamen met in latere jaargangen beschikte spoedlocaties (alle locaties zijnde 1742 locaties).

¹⁸ Zie voor nadere duiding van wat wordt verstaan onder 'sanering nog niet gestart', 'sanering in uitvoering' en 'afgehandeld' de paragrafen 2.1.2 en 2.1.3

¹⁹ Zie [Monitoring bodemsanering en aanpak spoedlocaties 2004-2024 | Informatiepunt Leefomgeving](#)

Tabel 2: Voortgang aanpak spoedlocaties periode 2015-2025.

Jaar	Sanering nog niet gestart	Sanering in uitvoering	Afgehandeld	Totaal
2015	591	792	0	1383
2016	466	771	218	1455
2017	412	712	412	1536
2018	308	751	515	1574
2019	239	742	612	1593
2020	215	668	741	1624
2021	183	639	821	1643
2022	153	636	885	1674
2023	151	606	957	1714
2024	136	590	1008	1734
2025	118	578	1046	1742

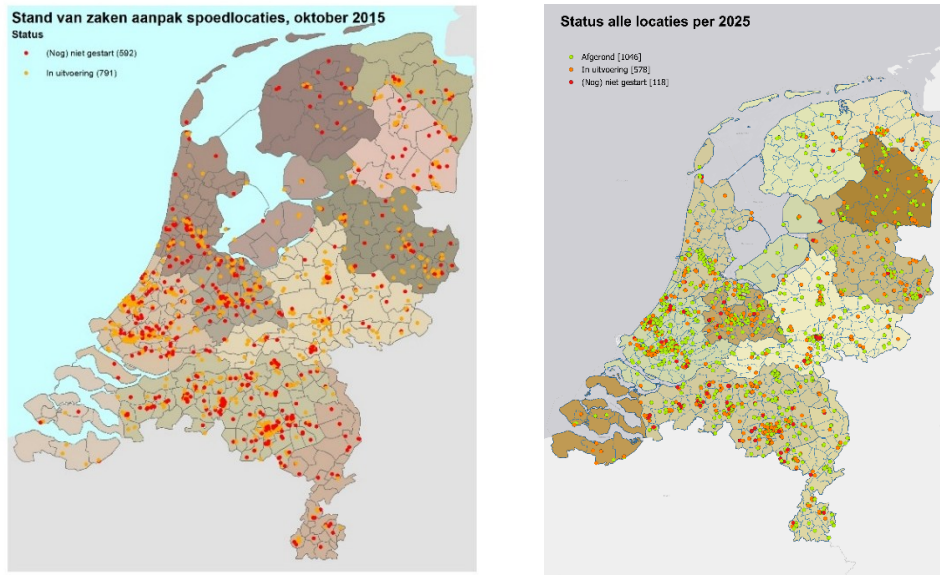
Op grond van de tabel 2 kan het volgende worden opgemerkt over de voortgang van de aanpak van de spoedlocaties. In totaal is 60 % van de spoedlocaties (1046 van de 1742) afgehandeld. Bij de overige locaties moet de sanering nog starten (118 locaties, 7 %) of is de sanering in uitvoering (578 locaties, 33%).

Tabel 3: Voortgang aanpak in periode verslagjaar 2025.

Jaar	Sanering nog niet gestart	Sanering in uitvoering	Afgehandeld	Totaal
2024	136	590	1008	1734
2025-locaties reeds in 2024 bekend	114	574	1046	1734
Voortgang	-22		+38	
Nieuw in 2025	4	4	0	8
Totaal	118	578	1046	1742

Tabel 3 geeft aan dat in de periode tussen de uitvraag in 2024 en de uitvraag in 2025, de sanering op 22 locaties is aangevangen en dat op 38 locaties de sanering is afgehandeld. Van de 8 nieuw opgevoerde locaties is aanvullend op 4 locaties de sanering aangevangen. In de navolgende paragrafen wordt nader ingezoomd op locaties die nog moeten starten en locaties in uitvoering.

Figuur 1: Voortgang aanpak spoedlocaties 2015-2025

2.1.1 Spoedlocaties waar de sanering nog niet is gestart

Op in totaal 118 locaties is de sanering nog niet gestart. Aan de bevoegde overheden is gevraagd om een planning aan te geven van de start van de sanering. Van de 118 locaties is voor 71 locaties aangegeven dat de start van de sanering uiterlijk in 2026 zal plaats vinden. Voor 30 locaties is een start voorzien uiterlijk in 2030, voor 16 locaties is een start voorzien na 2030 en voor 1 locatie is geen sanering voorzien op basis van nader onderzoek. Na herbeschikking op spoed wordt deze locatie als afgehandeld geregistreerd. Van de 16 locaties waarvan een start van de sanering is voorzien na 2030 zijn er 12 opgevoerd door 1 bevoegd gezag. Op al deze locaties is sprake van humane risico's ingeval van aanwezigheid van jonge kinderen in verband met blootstelling aan bodemloos. Aangezien op deze locaties geen jonge kinderen wonen, wordt voortsnog niet gesaneerd op deze locaties.

Nadere analyse van de 118 spoedlocaties waarbij de sanering nog niet is gestart laat zien dat bij elke locatie er specifieke omstandigheden zijn waarom er nog niet is gestart met de sanering. Soms is het een kwestie van tijd, maar het gaat ook om weerbarstige projecten die veel inspanning vragen om in uitvoering te krijgen. Zo staan verschillende spoedlocaties op de nominatie om na bronsanering door de eigenaar en afkoop van het beheer van de pluim van de verontreiniging te worden ondergebracht binnen het gebiedsgerichte grondwaterbeheer en is op een aantal locaties het moment van ontwikkeling op de locatie om diverse redenen uitgesteld. Op dergelijke locaties zijn tijdelijke maatregelen van kracht. Voor dergelijke locaties is de saneringsaanpak helder en dit soort locaties komen 'vanzelf' in de categorie 'in uitvoering' en 'afgehandeld' terecht.

Bij een aantal locaties is de beschikking op de locaties recent afgegeven, waardoor de eigenaar nog enige tijd heeft om een saneringsplan in te dienen en de sanering aan te vangen (4 jaarstermijn). Naast voorgaande locaties waar de wijze van aanpak helder is en binnen afzienbare termijn de locatie in uitvoering kan worden gebracht zijn er ook weerbarstige situaties. Bij een deel van de nog niet gestarte spoedlocaties is aangegeven dat de bron- en pluimaanpak nog niet bekend is of dat

er juist ook sprake is van een juridisch/technische complexe situatie die het aanspreken van de eigenaar ingewikkeld maakt. Bij meerdere locaties is ook sprake van meerdere eigenaren met verschillende belangen. Ook is bij een aantal van deze locaties de financiële draagkracht van de eigenaar vermoedelijk onvoldoende voor de uitvoering van de sanering, danwel er is sprake van uiteenlopende standpunten over het financieel aanspreken van de eigenaar voor de sanering omdat de eigenaar geen veroorzaker is van de verontreiniging. Dat zijn locaties waar het in uitvoering krijgen een kwestie is van de lange adem en zorgvuldig doorlopen van de daarvoor voorziene juridische paden en waar mogelijk faciliteren van de betrokken eigenaren. Het algemene beeld is dat de betrokken overheden veel energie steken in deze locaties en dat op termijn en veelal met extra inzet van publieke middelen deze locaties daadwerkelijk in uitvoering zullen komen. Tegelijkertijd moeten we ook onderkennen dat de laatste loodjes zwaar wegen. De locaties die nog niet zijn gestart zijn voor een groot deel al gedurende een lange periode bekend (51 locaties stonden al in 2015 op de lijst) en door de overheden is aangegeven dat bij 25 locaties er sprake is van een juridische procedure. Een punt van zorg daarbij is van personele aard. De aanpak van spoedlocaties is een dossier in afbouw en uittredende medewerkers met dossier en ervaringskennis zijn moeilijk vervangbaar. Tegelijkertijd is het juist voor de laatste lastige locaties nodig om inzet te blijven plegen op het in uitvoering krijgen van deze saneringen. Aanbevolen wordt daarom aan de bevoegde overheden om 'oog op de bal' te houden en kennis en ervaring waar mogelijk te behouden. Een mogelijkheid daartoe kan zijn om het afbouwende dossier spoedlocaties organisatorisch te combineren met andere dossiers die deels in opbouw zijn zoals de inventarisatie en aanpak van PFAS-aandachtlocaties, het beheer van resterende grondwaterverontreinigingen, het vormgeven van toekomstbestendige nazorg en de implementatie van de bodemmonitoringsrichtlijn. Uiteraard zijn ook andere combinaties denkbaar waarmee de aandacht voor afronding van de 'spoedopgave' kan worden verbonden.

Voor de nog niet gestarte spoedlocaties is aan de bevoegde overheden naast de verwachting van de start van de sanering ook gevraagd naar de planning voor het afronden van de sanering. Deze planning daarvan is in tabel 4 weergegeven. Zoals aangegeven starten 71 saneringen op deze locaties uiterlijk in 2026. Voor 67 spoedlocaties geldt dat deze volgens de opgegeven planning ook in een relatief kort tijdbestek worden afgehandeld (uiterlijk in 2030). Voor 50 locaties geldt dat sanering langere tijd in beslag neemt (afronding na 2030, danwel eeuwigdurende sanering²⁰).

Tabel 4: Planning einde sanering voor spoedlocaties die nog niet zijn gestart

Planning einde sanering	Aantal spoedlocaties
2026	18
2027	5
2028	10
2029	6
2030	28
Na 2030	49
Eeuwigdurend	1
N.v.t.	1
Totaal	118

²⁰ Onderdeel van deze 50 locaties zijn 12 locaties met bodemlood bij 1 overheid waar vooralsnog geen sanering aan de orde is zolang het gebruik van de locatie niet wijzigt.

In tabel 5 is aangegeven hoeveel spoedlocaties nog niet zijn gestart per bevoegd gezag. Daaruit is af te leiden dat niet elke overheid een grote opgave heeft op dit punt. 14 overheden hebben geen locaties die nog niet zijn gestart. 21 overheden hebben gezamenlijk 44 spoedlocaties die nog moeten worden gestart en dus per bevoegde overheid een beperkt aantal locaties (1-5). De bulk van de spoedlocaties die nog niet zijn gestart (74 locaties, zie rij 3 en 4 in tabel 5) valt onder de verantwoordelijkheid van 6 overheden. Aan de overheden met nog niet gestarte locaties in hun gebied wordt aanbevolen prioriteit te blijven geven aan het in uitvoering krijgen van de betreffende saneringen.

Tabel 5: Aantal spoedlocaties die nog niet zijn gestart per bevoegd gezag.

Aantal locaties	Aantal Gemeenten	Aantal Provincies	Totaal
0	12 (0 locaties)	2 (0 locaties)	14 (0 locaties)
1-5	13 (24 locaties)	8 (20 locaties)	21 (44 locaties)
6-10	3 (22 locaties)	1 (9 locaties)	4 (31 locaties)
>10	1 (14 locaties)	1 (29 locaties)	2 (43 locaties)
Totaal	29 (60 locaties)	12 (58 locaties)	41 (118 locaties)

In de jaarrapportage van 2024 was opgenomen dat de prognose was dat in 2025 op 87 locaties de sanering nog niet zou zijn gestart. Dat aantal is in werkelijkheid 118 locaties, maar van die 118 locaties zijn 4 locaties in 2025 nieuw opgevoerd. Daarmee blijft het werkelijk aantal niet gestarte locaties (114 locaties, gecorrigeerd naar locaties die al in 2024 bekend waren) achter bij de prognose die uit 2024 (87 locaties).

2.1.2 Spoedlocaties waar de sanering in uitvoering is

Uit tabel 2 blijkt dat 578 locaties in uitvoering zijn. Voor het grootste deel (bij 523 van de 578 locaties) zijn dit locaties die als spoedeisend zijn aangemerkt vanwege de verspreiding van verontreiniging naar het grondwater. Om een beter zicht te krijgen op de mate waarin de uitvoering van deze locaties is gevorderd is aan de bevoegde overheden gevraagd naar de bronaanpak van deze locaties. Dit is weergegeven in tabel 6.

Tabel 6: Bronaanpak locaties in uitvoering.

Status van bronaanpak	Aantal locaties
Bronaanpak is afgerond	231
Bronaanpak is in uitvoering	225
Bronaanpak is verwacht	16
Geen bronaanpak ²¹	106
Totaal	578

Uit tabel 6 blijkt dat voor vrijwel alle locaties waar de sanering in uitvoering is een bronaanpak is voorzien, de bronaanpak al is afgerond of in uitvoering is. Voor een beperkt aantal van 16 locaties moet nog worden begonnen met de bronaanpak. Dit geeft aan dat bij vrijwel alle locaties de verdere verspreiding van de

²¹ In een aantal gevallen is een bronaanpak niet mogelijk omdat deze bijvoorbeeld onder historische bebouwing is gesitueerd, de bron niet meer nalevert of niet kan worden gelokaliseerd.

verontreiniging naar het grondwater is aangepakt (bron aanpak afgerond) of richting een beheerste situatie gaat (bronaanpak in uitvoering).

Aan de bevoegde overheden is ook gevraagd naar de aanpak ten aanzien van de verontreinigingen die al in het grondwater zijn verspreid, de zogenaamde pluimaanpak. De pluimaanpak bestaat in veel gevallen uit het vaststellen of er sprake is van een stabiele eindsituatie na de aanpak van de bron. Feitelijk wordt via monitoring van de grondwaterkwaliteit dan vastgesteld of de beoogde stopzetting van de verdere verspreiding van de verontreinigingen via de bronaanpak succesvol is en het volume aan verontreinigd grondwater niet verder toeneemt²². In een aantal gevallen bestaat de pluimaanpak uit verdergaande actieve maatregelen om de verontreiniging van de pluim te verminderen (in-situ afbraak of 'pump and treat') of binnen een afgebakend gebied te houden (gebiedsgerichte aanpak of gerichte onttrekking). Die status van de pluimaanpak is weergegeven in tabel 7.

Tabel 7: Pluimaanpak locaties in uitvoering.

Status van pluimaanpak	Aantal locaties
Pluimaanpak is afgerond ²³	7
Pluimaanpak door monitoring	366
Pluimaanpak actief	86
Pluimaanpak via GGB	16
Pluimaanpak verwacht	35
Geen pluimaanpak ²⁴	68
Totaal	578

Uit tabel 7 is op te maken dat voor vrijwel alle locaties die in uitvoering zijn ook de pluimaanpak in uitvoering is. Voor het grootste deel bestaat dat uit monitoring van de ontwikkeling van de grondwaterkwaliteit. Slechts bij een beperkt aantal van 35 locaties moet nog met de pluimaanpak worden begonnen.

De bevoegde overheden hebben voor de locaties waarbij de sanering in uitvoering is, opgegeven wat de planning is voor afronding van de sanering. In tabel 8 is die planning opgenomen.

²² In een enkel geval is het niet mogelijk om een stabiele eindsituatie te bereiken, bijvoorbeeld ingeval van natuurlijke lozing van een grondwaterpluim op oppervlaktewater en is er dan sprake van 'eeuwigdurende' monitoring.

²³ Deze locaties moeten veelal alleen nog administratief worden afgerond om ze van 'sanering in uitvoering' naar 'afgerond' te brengen.

²⁴ Dit betreft voor het grootste deel locaties waarbij geen sprake is van onaanvaardbare risico's vanwege de verspreiding van de verontreiniging, maar vanwege humane of ecologische risico's. Voor dergelijke locaties is aanpak van het grondwater niet aan de orde.

Tabel 8: Planning einde sanering voor spoedlocaties in uitvoering

Planning einde sanering	Aantal spoedlocaties
2025	60
2026	97
2027	63
2028	33
2029	23
2030	101
Na 2030	144
Eeuwigdurend	45
N.V.T. ²⁵	12
Totaal	578

Op basis van de opgegeven planning voor de start en afronding van de saneringen kan een prognose worden gemaakt van de voortgang over de komende jaren. Dat is gedaan in tabel 9. In tabel 9 is voor de start van de locaties die nog niet in uitvoering zijn een aanname gedaan. Voor locaties die nog niet zijn gestart (zie paragraaf 2.1.1), is door de overheden als startdatum voor 71 locaties aangegeven dat dit uiterlijk in 2026 is, voor 1 locatie dat sanering niet noodzakelijk is en voor de overige is een startdatum na 2026 aangegeven (30 uiterlijk in 2030, 16 na 2030). In de prognose is ervan uitgegaan dat elk jaar bij evenveel locaties de sanering zal starten (30 locaties = 7 of 8 per jaar over 4 jaar voor de periode 2027 tot en met 2030). Voor de afronding van de sanering is in de prognose uitgegaan van de gegevens²⁶ uit tabel 4 en 8.

Tabel 9: Prognose voortgang aanpak spoedlocaties 2025-2030

Jaar	Sanering nog niet gestart	Sanering in uitvoering	Afgehandeld	Totaal
2025	118	578	1046	1742
2026	46	462	1234	1742
2027	39	401	1302	1742
2028	31	366	1345	1742
2029	24	344	1374	1742
2030	16	223	1503	1742

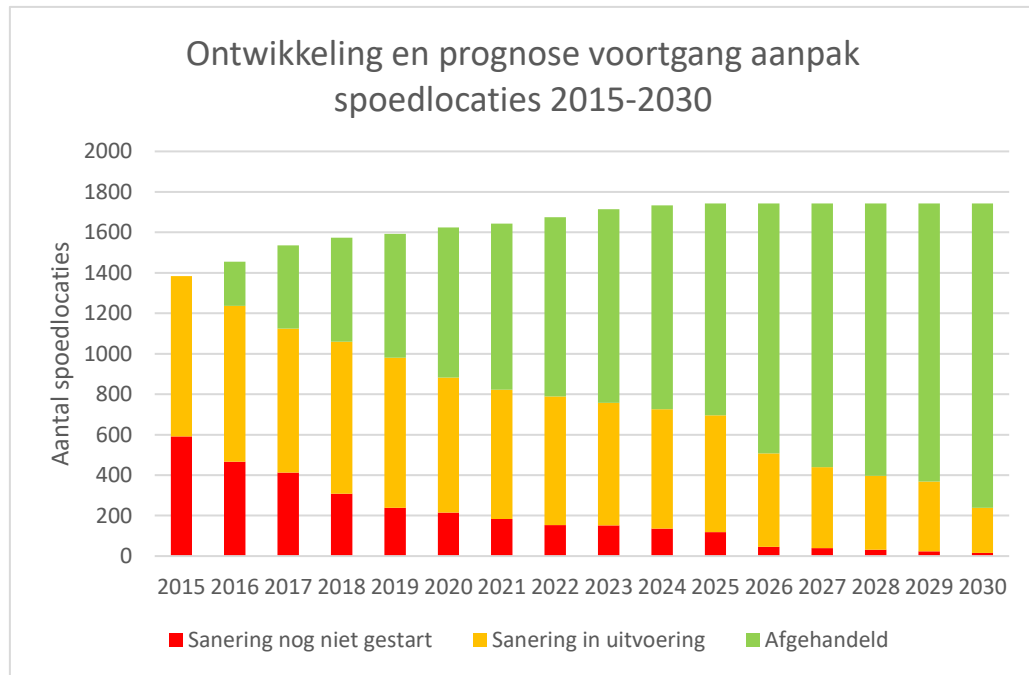
Door tabel 2 (werkelijk verloop voortgang) en tabel 9 (prognose voortgang) te combineren is figuur 2 samengesteld die inzicht geeft in de voorspelling van het verdere verloop van de aanpak van spoedlocaties. Daaruit blijkt dat de huidige prognose is dat in 2027 75% van de locaties is afgehandeld, hetgeen redelijk

²⁵ Voor deze locaties is de sanering al afgerond of er is sprake van nieuwe informatie waaruit blijkt dat er geen sprake meer is van risico's. Door de bevoegde overheden is als einddatum van de sanering echter N.V.T. aangegeven. Bij een volgende monitoringsronde zal gevraagd worden om hier een jaartal voor einddatum van de sanering op te geven, voorzover deze locaties dan niet zijn afgehandeld.

²⁶ Voor de locaties die in tabel 4 en 8 als einddatum sanering "n.v.t." hebben ingevuld, is uitgegaan van afronding in 2026. Tevens is ervan uitgegaan dat op de einddatum van de sanering de sanering ook is afgerond. Dat kan i.v.m. administratieve afhandeling nog wel eens in een volgend jaar plaatsvinden.

overeenkomt met het streefdoel van 80% dat in de bestuurlijke afspraken²⁷ is opgenomen.

Figuur 2: Ontwikkeling en prognose voortgang aanpak spoedlocaties 2015-2030

2.1.3 Spoedlocaties die zijn afgehandeld

Spoedlocaties worden als afgehandeld geregistreerd als de beschikking op het evaluatieverslag van de sanering is genomen en de locatie administratief is afgehandeld. Nazorg op dergelijke locaties (zie paragraaf 2.2) is nog wel mogelijk. Ook kan de spoedlocatie zijn ondergebracht in de aanpak van gebiedsgericht grondwaterbeheer. In een aantal gevallen heeft geen sanering plaats gevonden en is de locatie afgehandeld na herbeschikking van de spoedeisendheid.

In het afgelopen jaar zijn van de 1742 locaties 38 locaties afgehandeld, waarmee het totaal komt op 1046 afgehandelde locaties. Daarvan zijn 38 locaties afgehandeld na een daadwerkelijke sanering. In het afgelopen jaar zijn geen locaties afgehandeld na herbeschikking van de spoedeisendheid.

In de jaarrapportage van 2024 was opgenomen dat de prognose was dat in 2025 in totaal 1199 locaties zouden zijn afgehandeld. Dat aantal is in werkelijkheid 1046 locaties. Daarmee komt de prognose uit 2024 met betrekking tot locaties die zouden zijn afgehandeld in 2025 (1199 locaties) niet goed overeen met het werkelijk aantal afgehandelde locaties in 2025 (1046 locaties). Dat is een aanzienlijk verschil. Uit gesprekken met de bevoegde overheden blijkt dat het in een aanzienlijk deel van de locaties gaat om het feit dat de afronding van de sanering pas in een volgend jaar wordt opgevolgd met het formeel als afgehandeld bestempelen van de locatie en een te positieve inschatting van de snelheid van afhandelen²⁸. De doelstellingen van de bestuurlijke afspraken komen hiermee nog niet in de knel, maar het is wel zaak

²⁷ De 68 locaties die in 2023, 2024 en 2025 nieuw zijn opgenomen waren logischerwijze niet bekend bij het maken van de bestuurlijke afspraken in 2022. Van de in 2022 bekende locaties is de prognose dat 76% zal zijn afgehandeld in 2027.

²⁸ Het gaat om zaken als langer doorgaan met monitoring van de stabiele eindsituatie, personeelstekort bij uitvoering en afsluiten projecten en een te optimistische prognose van de afronding van de sanering en administratieve afhandeling.

om saneringen die zijn afgerond ook administratief af te handelen en daarmee het streefdoel van 80 % afgerond in 2027 in zicht te houden.

Op basis van de voortgang in de aanpak van de spoedlocaties gepresenteerd in de paragrafen 2.1.1 t/m 2.1.3 kan worden geconcludeerd dat de voortgang ten opzichte van voorgaande jaren en prognoses enigszins vertraagt. De oorzaak is enerzijds het feit dat het bij de laatste locaties bovengemiddeld vaak gaat over zeer complexe gevallen in juridisch/technisch/financiële zin en anderzijds in organisatorische aspecten waardoor afronding van locaties in formele zin vertraagt. Tegelijkertijd zijn vrijwel alle spoedlocaties die in uitvoering zijn in een vergevorderd stadium van aanpak, hetgeen vanuit een perspectief van beheersing van risico's uiteraard getuigt van een goede voortgang.

2.2 Nazorg/IBC

Nazorg zijn inspanningen die blijvend verricht moeten worden om het resultaat van een sanering in stand te houden. Het gaat dus om inspanningen ná het bereiken van de saneringsdoelstelling. Hieronder wordt in dit verband ook begrepen de locaties die zijn aangepakt via een IBC-variant, waarbij de verontreinigingen niet zijn gesaneerd, maar zijn geïsoleerd van de omgeving en (eeuwigdurende) inspanningen nodig zijn om de isolatie van de verontreinigingen te beheren of voorzieningen periodiek te vervangen²⁹.

Bij de monitoring is aan de bevoegde overheden gevraagd om het aantal locaties aan te geven waar sprake is van actieve nazorg/IBC (monitoring of maatregelen) en welke kosten daarmee zijn gemoeid. Voor de inventarisatie van de kosten die de overheden moeten maken voor de nazorg van locaties wordt verwezen naar paragraaf 2.5.

Uit de monitoring blijkt dat de gezamenlijke overheden 263 locaties (betreft zowel spoedlocaties³⁰ als andere gesaneerde locaties³¹) in beheer hebben waarbij sprake is van actieve nazorg/IBC. De overheden hebben de laatste jaren inspanningen geleverd om de nazorg daar waar mogelijk te reduceren. Daarbij is ook gebruik gemaakt van beschikbare expertise die in het kader van het Convenant Bodem en ondergrond is gebundeld en beschikbaar is gesteld. Daarbij is zorgvuldige risicocommunicatie met omwonenden van groot belang. Voor een aantal overheden zijn er beperkte mogelijkheden om de nazorg verder te versoberen, andere overheden zien daartoe wel mogelijkheden. Hiervoor is soms eerst een extra investering nodig in de locatie door een aanvullende sanering of moet er een nieuwe saneringsdoelstelling voor de locatie worden geformuleerd zodat het saneringsdoel niet meer de IBC-variant betreft maar een sanering met een stabiele eindsituatie.

²⁹ De langjarige monitoring van saneringen in uitvoering valt hier dus niet onder, dat valt onder saneringen in uitvoering.

³⁰ Een deel van de 263 locaties waar nazorg aan de orde is zijn dus spoedlocaties die zijn afgehandeld en als zodanig in paragraaf 2.1.3 zijn besproken.

³¹ Twee provincies hebben respectievelijk 655 en 1700 nazorglocaties opgegeven (zijnde niet-spoedlocaties). Dit is een gevolg van het feit dat deze provincies in het kader van de warme overdracht een analyse maken van het bodeminformatiesysteem naar locaties met mogelijke nazorg. Met ondersteuning van een SPUK-subsidie wordt geïnventariseerd of en welke nazorg bij deze locaties aan de orde is en op welke wijze deze nazorg toekomstbestendig kan worden gemaakt of afgebouwd. Niet op alle locaties zal nazorg aan de orde zijn. Deze aantallen zijn niet meegenomen in het totaal. Betreffende provincies werken aan het beter inzichtelijk maken van de nazorgmaatregelen in het bodeminformatiesysteem. Naar verwachting is bij slechts bij een deel van die locaties (voornamelijk passieve) nazorg aan de orde.

In het kader van de SPUK 2024-2030 zijn er door in totaal 13 overheden (3 provincies, 10 gemeenten) middelen aangevraagd in het kader van het toekomstbestendig maken van de nazorg. Het betreft aanvragen die deels zien op het systematisch in kaart brengen van de nazorgopgave en deze borgen (als opgave en in financiële zin) voor de toekomst. Daarnaast gaat het om maatregelen die zien op afbouw van de nazorg op een locatie dan wel om maatregelen die met het oog op herontwikkeling van nazorglocaties worden genomen.

In het kader van de afbouw van nazorg en herwaardering van nazorglocaties is het programma toekomstbestendige nazorg³² actief om bevoegde overheden en eigenaren van nazorglocaties te ondersteunen om te komen tot daadwerkelijke afbouw van nazorg en herwaardering van locaties.

Nazorgkosten zullen ook na 2030 aan de orde zijn. In het kader van de monitoring is voor de tweede maal een beeld opgehaald van kosten die overheden na 2030 moeten maken in het kader van nazorg (zie paragraaf 2.5.3). Deze kosten zullen naarmate 2030 dichterbij komt steeds beter inzichtelijk worden. Aanbevolen wordt om in het kader van de bestuurlijke afspraken de intentie uit te spreken om ook afspraken te maken voor de financiering van nazorg in de periode na 2030.

2.3 Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Bij de gebiedsgerichte aanpak van verontreinigingen in het diepere grondwater zijn de individuele gevallen van verontreiniging niet langer het vertrekpunt. Vertrekpunt is het grondwater in het betreffende gebied. De gebiedsgerichte aanpak richt zich op het beheer van het gehele grondwatersysteem binnen het gebied, met alle bekende en (nog) onbekende verontreinigingen.

Dat speelt met name als er sprake is van grootschalige, vermengde en complexe grondwaterverontreiniging. Vaak betreft dit oudere binnensteden en industriegebieden. Het kan daarbij om een zeer groot volume grondwater gaan. De verontreiniging heeft zich vaak over een aanzienlijk gebied verspreid, en is veelal veroorzaakt door een groot aantal bronnen. In dergelijke grootschalige en complexe situaties is saneren per individueel geval door diverse oorzaken juridisch, technisch en/of financieel niet haalbaar, en vaak milieu hygiënisch niet doelmatig. In dergelijke gevallen kan gebiedsgericht grondwaterbeheer de sleutel zijn om de sanering van bronlocaties aan te pakken en de grondwaterverontreiniging middels een gezamenlijke aanpak te beheersen.

Uit de monitoring blijkt dat er in totaal 25 gebieden in Nederland zijn waar sprake is van een gebiedsgericht grondwaterbeheer en 1 gebied met een gebiedsgerichte aanpak. In deze 25 gebieden wordt de grondwaterverontreiniging veroorzaakt door in totaal 198 spoedlocaties en 178 niet-spoedlocaties beheerd. Voor de inventarisatie van de kosten die de overheden moeten maken voor gebiedsgericht grondwaterbeheer wordt verwezen naar paragraaf 2.5.

Het gebiedsplan voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer is in alle gevallen vastgesteld. Bij 19 van de 25 overheden is het gebiedsbeheer volledig in uitvoering, in 6 van de 25 gevallen is het gebiedsbeheer gedeeltelijk in uitvoering. In een gebied dat gedeeltelijk in uitvoering is, is de contractuele overname van het beheer van de grondwaterpluim van 1 of meer van de bronlocaties nog niet gerealiseerd.

De gebiedsplannen moeten in het kader van de Omgevingswet binnen 4 jaar worden omgezet in een onverplicht programma onder de Ow. Er is bij de bevoegde overheden behoefte om ervaringen hieromtrent uit te wisselen met elkaar.

³² Zie [Programma Toekomstbestendige Nazorg – Nazorg: Versneld, verbeterd, verankerd](#)

Daarnaast is er zorg dat er bij onttrekkingen en infiltraties onvoldoende zicht is of rekening wordt gehouden met de doelen van het gebiedsplan en de zich daarin bevindende resterende grondwaterverontreinigingen. Aanbevolen wordt om via de kennisinfrastructuur ervaringen tussen gebiedsbeheerders uit te wisselen over de omzetting van het gebiedsplan naar een onverplicht programma onder de Ow en bij een volgende uitvraag te vragen naar de voortgang van de omzetting van de gebiedsplannen.

Kosten voor gebiedsgericht grondwaterbeheer zullen ook na 2030 aan de orde zijn. In het kader van de monitoring is voor de tweede maal een beeld opgehaald van kosten die overheden na 2030 moeten maken in het kader van gebiedsgericht grondwaterbeheer (zie paragraaf 2.5.3). Deze kosten zullen naarmate 2030 dichterbij komt steeds beter inzichtelijk worden. Aanbevolen wordt om in het kader van de bestuurlijke afspraken de intentie uit te spreken om ook afspraken te maken voor de financiering van gebiedsgericht grondwaterbeheer in de periode na 2030.

2.4 C-lijst waterbodems

De C-lijst waterbodems is een specifieke categorie waterbodemlocaties die op grond van overgangsrechtelijke bepalingen uit de Wbb nog ingevolge de Waterwet worden aangepakt. In 2015 resteerde nog 26 locaties waarvan onderzocht moest worden of deze aangepakt moesten worden in verband met de impact op de waterkwaliteit. Het onderzoek naar die locaties is in 2017 opgeleverd. Uit dit onderzoek blijkt dat er 11 locaties definitief moeten worden aangepakt.

In 2023 was de uitvoering van 2 van deze locaties gestart en zijn de saneringen daarvan afgerond³³. In 2024 resteerden nog 9 locaties bij 1 bevoegde overheid. De uitvoering van een cluster van 4 locaties is aangevangen met de eerste sanering in 2024, de andere 3 volgen in de winter van 2025/2026. Daarnaast is in 2024/2025 een andere locatie gesaneerd en afgerond. Resteren voor 2026 en verder dus nog 4 locaties. Voor de inventarisatie van de kosten die de overheden moeten maken voor deze locaties wordt verwezen naar paragraaf 2.5. Naar verwachting zullen de c-lijst locaties uiterlijk in 2030 zijn gesaneerd.

2.5 Inventarisatie van kosten voor de aanpak

2.5.1 Inventarisatie van verwacht beroep op de SPUK-Bodem in 2026, 2028 en 2030

De kosten voor de aanpak van bodemverontreinigingen met onaanvaardbare risico's worden in beginsel gedragen door de veroorzaker en eigenaar van de betreffende locatie. Indien de eigenaar of de veroorzaker niet kan worden aangesproken of onvoldoende financiële draagkracht heeft en er een algemeen belang is voor het beschermen van de mens of het milieu, is het gerechtvaardigd om overheidsmiddelen in te zetten om de verontreiniging aan te pakken. Locaties waarvoor de overheid de kosten draagt worden in dat verband ook wel vangnet locaties genoemd, aangezien de overheid daar als financieel vangnet optreedt. De bevoegde overheden hebben de mogelijkheid om voor dergelijke vangnet locaties subsidie in het kader van de SPUK-bodem 2024-2030 aan te vragen³⁴.

³³ De waterschappen monitoren separaat van dit monitoringsverslag het volume aan baggerwerk dat zij gezamenlijk uitvoeren via de Waterspiegel. De saneringen die onder de c-lijst waterbodems vallen zijn niet in de waterspiegel opgenomen. Informatie uit de waterspiegel is niet in dit rapport opgenomen

³⁴ In 2022, 2023 en 2024 zijn middelen vanuit de SPUK-bodem toegekend aan bevoegde overheden. Deze middelen kennen een zekere bestedingsperiode en worden verantwoord aan het ministerie van I&W. Voorafgaand is in de periode 2009-2021 gewerkt met een Decentralisatie Uitkering (DU). Deze besteding van deze middelen vindt door de bevoegde overheden in eigen huis plaats.

Aan de overheden is in 2025 gevraagd om voor de jaren dat de SPUK-regeling open staat voor inschrijving (2026, 2028 en 2030) aan te geven welk beroep naar verwachting wordt gedaan op deze middelen. Door dat beroep te vergelijken met de voor de SPUK-regeling via de bestuurlijke afspraken beschikbaar gestelde budgetten, kan de financiële haalbaarheid van de aanpak van de vangnetlocaties met onaanvaardbare risico's worden beoordeeld.

In het kader van de bestuurlijke afspraken is in beginsel elk jaar 17,5 miljoen euro gereserveerd voor de aanpak van spoedlocaties, GGB, nazorg en waterbodems (voor de periode 2026-2030 dus 5 maal 17,5 = 87,5 miljoen euro)³⁵. Voorafgaand aan de openstelling van de SPUK-regeling in 2026 heeft het ministerie van I&W de uitgavenplafonds vastgesteld voor de aanvraagperiode van 2026. In totaal is 109 miljoen euro beschikbaar. Voor de verdeling van dat bedrag over de verschillende posten wordt verwezen naar tabel 10. Voor het onderwerp van deze rapportage zijn de budgetten voor de historische bekende opgave (30 M euro) en oude afspraken (15 M euro) relevant. Voorts is relevant dat indien er op een budgetpost sprake is van onder uitputting, het resterende bedrag wordt toegekend aan posten waar sprake is van over inschrijving op het budget waarbij toekenning in eerste instantie plaats vindt aan de historische bekende opgave.

Tabel 10: beschikbare middelen (in M euro) SPUK-bodem voor aanvraagperiode 2026

Onderwerp	Beschikbaar budget	Toelichting
Historische bekende opgave	30	Betreft spoedlocaties, GGB, nazorg, C-lijst waterbodems
Buitenproportionele opgave A	10	Betreft diffuus lood
Buitenproportionele opgave A	36	Betreft inventarisatie PFAS-aandachtlocaties en overige niet-genormeerde stoffen
Buitenproportioneel opgave A	10	Betreft aanpak PFAS-aandachtlocaties
Buitenproportionele opgave B	3	Betreft andere ernstige lokale verontreinigingen
Oude afspraken	15	Betreft spoed/GGA/nazorglocaties
Toekomstbestendige nazorg ³⁶	5	-
Totaal	109	

In tabel 11 zijn de resultaten van de kosteninventarisatie weergegeven. Van de 1742 spoedlocaties is er door 24 bevoegde overheden (16 gemeenten en 8 provincies) voor 101 spoedlocaties aangegeven dat het vangnetlocaties zijn waarvoor naar verwachting SPUK-middelen worden aangevraagd. Daarnaast is er 1 bevoegd gezag dat SPUK-middelen verwacht aan te vragen voor de c-lijst waterbodems, zijn er 4 overheden die naar verwachting SPUK-middelen aanvragen

³⁵ Daarnaast zijn in het kader van de bestuurlijke afspraken middelen gereserveerd ter grootte van 33 miljoen/jaar voor buitenproportionele opgaven (o.a. lood, PFAS, opkomende stoffen) en zijn op de rijksbegroting middelen beschikbaar voor oude afspraken ter grootte van gemiddeld 21 miljoen euro/jaar). Enkele spoedlocaties met grote omvang worden uit deze andere middelen gefinancierd. De SPUK 2024-2030 voorziet in de mogelijkheid om afhankelijk van de ingediende aanvragen het jaarlijks beschikbaar budget tussen verschillende categorieën uit te wisselen. Daarmee is het jaarlijks totale beschikbare budget voor de SPUK 2024-2030 in beginsel gelijk, maar verschilt het beschikbare budget tussen de verschillende onderdelen in de tijd. Extra toekenning vanuit de ene naar de andere categorie kan in latere jaren omgekeerd plaatsvinden.

³⁶ Dit is een nieuwe categorie binnen de SPUK 2024-2030, bedoeld voor investeringen om nazorg toekomstbestendig te maken. Binnen de categorie historische spoed zijn ook middelen toegekend voor nazorg van locaties.

voor GGB en 13 overheden die naar verwachting SPUK-middelen aanvragen voor nazorglocaties.

Tabel 11: Verwachte aanvraag voor SPUK-bodem 2026, 2028 en 2030 in miljoenen euro

Onderwerp	2026	2028	2030	Totaal
Spoedlocaties	32,5	7,5	1,5	41,5
GGB	0,7	0,1	0,0	0,8
Nazorg	5,4	0,3	1,5	7,2
Waterbodems	0,0	10,0	0,0	10,0
Totaal	38,6	17,9	3,0	59,5

De beschikbare middelen via de SPUK-Bodem in 2026 voor de historische bekende opgave en oude afspraken sluiten daarmee goed aan op de verwachte aanspraak op die middelen die blijkens tabel 11 wordt verwacht.

Voor de 101 spoedlocaties is in tabel 12 een onderverdeling gemaakt in de fase van aanpak waarin de spoedlocaties zich bevinden. Dit is gedaan omdat bij spoedlocaties in uitvoering de noodzaak voor financiering dwingender is dan bij locaties die nog moeten starten. Saneringen in uitvoering kun je niet stopzetten, terwijl nog te starten saneringen op een later moment in de tijd in uitvoering kunnen gaan. Daarnaast geldt dat saneringen in uitvoering waarvoor middelen in 2026 worden aangevraagd, veelal saneringen zijn die eerder budget hebben verkregen, maar waarbij als gevolg van tegenvallers in de uitvoering en de stijging van kosten van materiaal, energie en personeel de kosten hoger zijn dan eerder geraamd. Voor dergelijke locaties is na aanbesteding en gedurende de uitvoering vordert en het saneringsdoel in zicht komt het inzicht in de kosten scherper.

Tabel 12: Verwachte aanvraag voor SPUK-bodem voor spoedlocaties in miljoenen euro

Onderwerp	2026	2028	2030	Totaal
Niet gestart (18 totaal)				8,2
13 projecten	2,8			
5 projecten		5,4		
In uitvoering (81 totaal)				33,1
62 projecten	29,7			
18 projecten		2,0		
1 project			1,5	
Afgehandeld (2 totaal)				0,1
1 project	0,04			
1 project		0,07		
Totaal (101 locaties)	32,5	7,5	1,5	41,5

Aanbevolen wordt om het beroep dat wordt gedaan op de SPUK-bodem in 2026 en de mate waarin de verschillende budgetposten worden bevraagd te evalueren. De uitkomst daarvan kan dan betrokken worden bij de rapportage over deze monitor in 2026.

2.5.2 Inventarisatie jaarlijkse kosten na 2030

In 2023, 2024 en 2025 is een inventarisatie gedaan naar de jaarlijkse kosten die overheden verwachten te moeten maken na 2030. Het gaat dan om kosten voor langlopende/eeuwigdurende saneringen, nazorg en gebiedsgericht beheer van het

grondwater. De aanpak daarvan vraagt ook na 2030 investeringen. Nazorg is een aantal gevallen eeuwigdurend en 2030 is dan slechts een moment in de tijd. In tabel 13 is het resultaat van deze inventarisatie opgenomen. De kosten die zijn geïnventariseerd voor de periode na 2030 zijn onzeker in de zin dat de kosten verder weg in de tijd zijn begroot en dat de kosten afhankelijk zijn van factoren die in de periode voorafgaand aan 2030 kunnen wijzigen, waaronder bijvoorbeeld uitgestelde saneringen als gevolg van ontbreken financiële draagkracht van eigenaren, resultaten van monitoring of prijsontwikkelingen. Deze inventarisatie geeft wel een beeld dat ook na 2030 middelen nodig zijn voor het beheren van reeds gesaneerde bodem en grondwaterverontreinigingen. In deze inventarisatie is slechts rekening gehouden met reeds bekende saneringen, nazorg en gebiedsgericht grondwaterbeheer. Nieuwe opgaven die zich aandienen, bijvoorbeeld als uitkomst van de inventarisatie van verontreiniging met PFAS of andere opkomende stoffen zijn hier niet in betrokken. Aanbevolen wordt om het beeld de komende jaren scherper te maken door de inventarisatie jaarlijks te herhalen en interbestuurlijke afspraken voor te bereiden voor de periode na 2030.

Tabel 13: Jaarlijkse kosten na 2030 in miljoenen euro.

Onderwerp	Jaarlijks terugkerende kosten na 2030 [in miljoen euro]		
	Opgave 2023	Opgave 2024	Opgave 2025
Spoodlocaties	3,4	3,6	3,9
Nazorg	2,3	2,8	2,7
GGB	1,4	1,4	1,4
Totaal jaarlijks na 2030	7,0	7,9	8,0

Verdere doorkijk

Zoals het zich nu laat aanzien zijn er op het terrein van de aanpak van bodemverontreiniging na 2030 de volgende met elkaar samenhangende opgaven:

- Een beperkt restant van spoedlocaties waarbij de sanering na 2030 doorloopt;
- De voortzetting van het gebiedsgericht grondwaterbeheer in 25 gebieden;
- Borging van nazorg op voormalige stortplaatsen en uitgevoerde saneringen waar sprake is van restverontreiniging
- Nieuwe opgave op het gebied van PFAS-aandachtlocaties en andere opkomende stoffen zoals microplastics
- De aanpak van niet-spoedeisende bodemverontreinigingen op een natuurlijk moment van herontwikkeling
- Het beheer van niet-spoedeisende grondwaterverontreinigingen in het kader van de grondwaterrichtlijn
- Beheer en sanering van complexe verontreinigingen onder grootschalige industriële complexen
- Implementatie van artikel 13 t/m 17 van de bodemmonitoringsrichtlijn m.b.t. onderzoek, aanpak en registratie van (potentiële) bodemverontreinigingen.

De opgave voor het beheren en saneren van verontreinigingen wordt in het kader van de zorg voor de fysieke leefomgeving in samenhang met andere opgaven opgepakt. Andere opgaven voor de zorg voor de fysieke leefomgeving zijn bijvoorbeeld: gezonde bodems, bevorderen van bodemdiensten, woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie opgepakt. Aanbevolen wordt om (zowel voor als na 2030) in een programma 'omgevingskwaliteit' aan geprioriteerde aanpak van verontreinigde locaties, gestage verbetering van bodem en waterkwaliteit en doelen in termen van de levering van bodemdiensten te werken. Bestuurlijke afspraken na 2030 zouden dan op basis van gemeenschappelijk geformuleerde doelen die met deze programma's worden nagestreefd bijvoorbeeld in het jaar 2040 onder meer

betrekking kunnen hebben op facilitering en eventuele financiële ondersteuning van dergelijke programma's.